

סקר Risks That Matter בנושא מיסוי ורשת ביטחון כלכלית

ניתוח ממצאי הסקר: איתן בן-אליה, דפנה אבירם-ניצן

עיבוד נתונים: רועי קנת-פורטל

נובמבר-דצמבר 2024

עיקרי הדברים

אמון הציבור בתמיכה ממשלתית:

- רמת האמון של הציבור בישראל בכך שהממשלה תספק לו תמיכה כלכלית וחברתית במקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מנסיבות שונות **נמוכה משמעותית** מהמוצע ב-OECD.
- שני שליש מהציבור בישראל סבור שהממשלה לא תספק לו רשת ביטחון הולמת במקרה של אובדן הכנסה עקב עזיבת העבודה כדי לטפל בקרובי משפחה קשישים או בעלי נכות.
- רוב מוחץ של המשיבים הישראלים (87%) סבורים שהממשלה צריכה **לעשות יותר** כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלהם. דרישה זו בולטת במיוחד בקרב הציבור הישראלי בהשוואה ליתר המדינות הנסקרות.
- 58% מהציבור בישראל מדווח על חיסכון בגובה של שלושה חודשי הכנסה לפחות לשעת חירום – **שיעור גבוה יותר** מהמוצע ב-OECD (53%).
- חוסר האמון של החברה הישראלית בממשלה, כפי שעולה מנתוני הסקר, מתיישב עם המצב בפועל, לפי נתונים אמפיריים:
 - **קצבת הבטחת ההכנסה המינימלית בישראל** למשקי בית ללא הכנסה **נמוכה** ביחס לזו הממוצעת ב-OECD.
 - **שיעור ההוצאה האזרחית מהתמ"ג בישראל נמצא ברבעון התחתון של מדינות ה-OECD** בין 2007 עד ל-2024, וכן שיעור ההוצאה החברתית הציבורית בישראל מתוך התמ"ג **נמוך באופן עקבי ב-3-5 נקודות האחוז** ממוצע ה-OECD בעשור שבין 2014 ל-2023.

עמדת הציבור על מיסוי וחלוקת משאבים צודקת:

- רוב בציבור הישראלי (69%) סבור שאינו מקבל תמורה הוגנת למיסים ולתשלומים הסוציאליים שלו, **וישראל ממוקמת בתחתית המדינות הנסקרות** בכל הנוגע לרמת האמון הציבורי באופן שבו מתחלקות ההטבות הציבוריות ביחס לתשלומי המיסים.
- הציבור הישראלי תומך פחות בהשוואה לממוצע ה-OECD בהעלאת המיסים לעשירים כדי לתמוך בעניים. ממצא זה מעלה את האפשרות **שתחושת חוסר ההוגנות אצל הציבור בישראל נובעת מפערים בין-מגזריים** (בתשלומי מיסים ובקבלת הטבות ציבוריות) ולא דווקא מאי-שוויון בין עשירים לעניים. מסקנה זו נתמכת על ידי נתונים אמפיריים שמראים שהמגזר היהודי שאינו חרדי משלם יותר מיסים ביחס לשיעורו באוכלוסייה, בעוד שהמיסים המתקבלים מהמגזר החרדי ומהמגזר הערבי נמוכים ביחס לשיעורם באוכלוסייה. בדומה לכך, במגזר

אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין

יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר

נשיא

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון

פרופ' ורד וניצקי-סרוסי

ד"ר חן ליכטנשטיין

מזל מועלם

שגיר לשעבר סלי מרידור

פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א

עו"ד אבי פישר

ד"ר מיכל צור

יוסי קוצ'יק

המועצה הבין-לאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר

השופטת רוזלי סילברמן אבליה, קנדה

אן אפלבאום, ארה"ב

השופט דורית ביניש, ישראל

השופט סטיבן בריי, ארה"ב

פרופ' משה הלברטל, ישראל

פרופ' כריסטוף מוקשיט, גרמניה

ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב

השופט אברהם סופר, ארה"ב

ברט סטפנס, ארה"ב

פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב

הארייט שליפר, ארה"ב

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר

ד"ר ישי [גסין] פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הרמן

פרופ' נתן זוסמן [אורח]

פרופ' עמית כהן

מר תומר לוטן [אורח]

פרופ' יותם מרגלית

פרופ' דניאל סטטמן

פרופ' בני פורת

פרופ' קרנית פלוג

פרופ' מרדכי קרמיניצ'ר

פרופ' גדעון רהט

ד"ר תהילה שורץ אלטשולר

פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק ברמון

ברנרד מרכוס [1929-2024]

מוכיר המדינה ג'ורג' שולץ [1920-2021]

היהודי שאינו חרדי תשלומי המיסים של משקי הבית בישראל גבוהים משווי ההעברות והשירותים שהם מקבלים בתמורה, ואילו המצב הפוך במגזר הערבי, וקיצוני אף יותר במגזר החרדי. כמו כן, חשוב לציין שמלכתחילה ביחס למדינות ה-OECD נטל המס הישיר בישראל נמוך יחסית בעשירונים 1-8, וגבוה יחסית בעשירון העליון, דבר שעלול להפחית את הרצון של רבים להעלות את המיסוי לעשירונים העליונים.

- למרות תחושת חוסר ההוגנות, הציבור הישראלי מציג **מוכנות גבוהה יותר** מהממוצע ב-OECD לשלם 2% מס נוסף עבור שירותים מסוימים. המוכנות הגבוהה ביותר היא עבור **שירותי בריאות (38%) וקצבאות זקנה (34%)**. כלומר, **כאשר ברור לציבור לאן הולך הכסף הנכונות לשלם יותר מס עולה**. ממצאים דומים עולים בעקביות גם בסקרים של המכון הישראלי לדמוקרטיה, שם נמצא שרוב מוחלט של הישראלים מעוניינים בהגדלת השירותים האזרחיים שהמדינה מעניקה לאזרחים, ששיעור ניכר מוכן לשלם יותר מיסים בשביל שירותים אלו, ושגם בקרב אלו שאינם מוכנים לשלם יותר מיסים, הסיבה המרכזית היא שהם לא מאמינים שההכנסות מהמיסים יופנו לשירותים שהם ומשפחתם ייהנו מהם.

רקע ומתודולוגיה

מסמך זה מציג ניתוח של הממצאים שעולים מתוך סקר Risks That Matter שעורך ארגון ה-OECD אחת לשנתיים. הסקר כולל מגוון עשיר ביותר של נושאים, כאשר במסמך זה בחרנו להתמקד בנושאים שנוגעים לאופן שבו הציבור הישראלי תופס את מדיניות הממשלה בנושאי מיסוי, חלוקת משאבים ציבוריים, ומתן מענה בעתות של מצוקה כלכלית וחברתית.

ייחודיות דו"ח זה היא ביכולת לבחון את עמדות הציבור הישראלי במגוון הנושאים, תוך השוואה לעמדות הציבור במדינות רבות מה-OECD. בחינת עמדות הציבור באופן השוואתי מאפשרת לנטרל את אפקט ההטיה הטבעי שקיים. מרכיב ההשוואה חשוב במיוחד במקרים של שביעות רצון משירותים חברתיים, כאשר סביר להניח שיש חוסר שביעות רצון מובנה ובסיסי בכל המדינות ביחס למדיניות הממשלתית בהיבטים של הוצאה חברתית, נטל המס ומידת התמיכה הכלכלית בעתות משבר.

סקר Risks That Matter¹ לשנת 2024 (האחרון שנערך) בוצע בסוף 2024 (דהיינו בנובמבר-דצמבר 2024, כשנה לאחר ה-7.10.23). גודל המדגם של כל מדינה עומד על מעל 1,000 משתתפים בין הגילאים 18-64. ההגעה לנסקרים התבצעה באופן אינטרנטי או דרך שיחות טלפון, אך הסקר עצמו נערך דרך האינטרנט בלבד, ולכן ייתכן שיש בו ייצוג חסר של האוכלוסייה החרדית. כמו כן, הסקר בישראל נערך בעברית בלבד, ולפיכך ניתן להניח שיש ייצוג חסר של האוכלוסייה הערבית.

חלקים רבים מהניתוח המוצג במסמך מתמקדים בממוצע של תשובות העונים על הסקר, עבור כל מדינה. לכן, במקרים כאלו, כאשר נטען שהציבור הישראלי מציג עמדה מסוימת, הכוונה למגמה הכללית שנצפתה בסקר, בהתאם לממוצע של כלל העונים הישראלים.

בהקשר זה יש לשים לב שבשאלות שבהן הדירוג נע בין 1 ל-5, נקודת האמצע המביעה ניטרליות הינה 3, ואילו בשאלות שבהן טווח הערכים נע בין 1 ל-4, נקודת האמצע שמביעה ניטרליות היא 2.5.

¹ Oecd. (2024). *OECD Risks That Matter Survey: 2024 Core Questionnaire*.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

ניתוח הממצאים

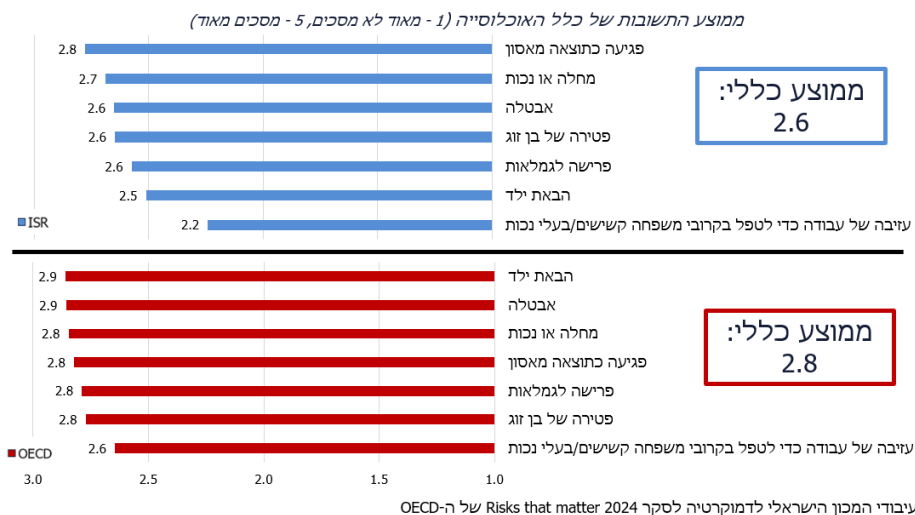
פרק 1: אמון הציבור בתמיכה ממשלתית בעת אובדן הכנסה וחסיכון משקי הבית לשעת חירום

מתוצאות הסקר מתקבל שרמת האמון של הציבור בישראל בכך שהממשלה תספק לו תמיכה כלכלית וחברתית במקרים שונים של אובדן הכנסה **נמוכה באופן משמעותי** מהממוצע ב-OECD. תפיסה זו בקרב הציבור בישראל עולה בקנה אחד עם נתונים של ה-OECD הן לגבי קצבת הבטחת הכנסה מינימלית והן לגבי רמת ההוצאות האזרחיות והחברתיות של המגזר הציבורי, כאשר שני המדדים האלו מצביעים על כך שהממשלה והמגזר הציבורי בישראל מספקים רמת תמיכה נמוכה יותר בהשוואה לממוצע ב-OECD במקרים של אובדן הכנסה כתוצאה מנסיבות שונות.

ממצאי הסקר מצביעים על כך שהציבור בישראל סבור שהממשלה לא תספק לו ביטחון הכנסה הולם במקרה של אובדן הכנסה. תפיסה דומה עולה גם בקרב כלל הציבורים הנסקרים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בממוצע ה-OECD, אם כי במידה פחות בולטת. שקלול תשובות הציבור בישראל מציג ציון ממוצע של 2.6 מתוך טווח ערכים של 1 ("מאוד לא מסכים") עד 5 ("מסכים מאוד"), לעומת 2.8 בממוצע ה-OECD, כאשר ערך של 3 מעיד על עמדה ניטרלית בנושא. משמעות הדבר שרמת האמון של הציבור בכך שהממשלה תספק לו ביטחון כלכלי וחברתי במרבית מדינות ה-OECD, יספקו רשת ביטחון כלכלית הולמת במקרים שונים של אובדן הכנסה היא נמוכה יחסית, כאשר חוסר האמון בישראל גבוה ביחס לשאר המדינות (תרשים 1).

תוצאה דומה מתקבלת גם כאשר בוחנים בנפרד כל מקרה ומקרה של אובדן הכנסה אפשרי, כפי שהוצג לנשאלים בסקר, ולא רק ממוצע כללי. כך למשל, במקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מאבטלה או הבאת ילד, האמון בישראל שהממשלה תספק הבטחת הכנסה עומד על 2.6 ו-2.5 בהתאמה, לעומת 2.9 בשני המקרים עבור ממוצע ה-OECD. כמו כן, גם במקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מעזיבת העבודה כדי לטפל בקרובי משפחה קשישים או בעלי נכות, עם ציון של 2.2 בקרב הציבור הישראלי לעומת 2.6 בממוצע ה-OECD (תרשים 1).

תרשים 1: "לדעתי, הממשלה מספקת/תספק למשק הבית שלי הבטחת הכנסה הולמת במקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מ...":

התמקדות בהתפלגות התשובות בתוך הציבור הישראלי מראה שעבור כל אחד מן המקרים האפשריים של אובדן הכנסה, מתקבלת תמונת מצב עגומה למדי. כך למשל, רמת האמון הנמוכה ביותר נוגעת למקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מעזיבת העבודה

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

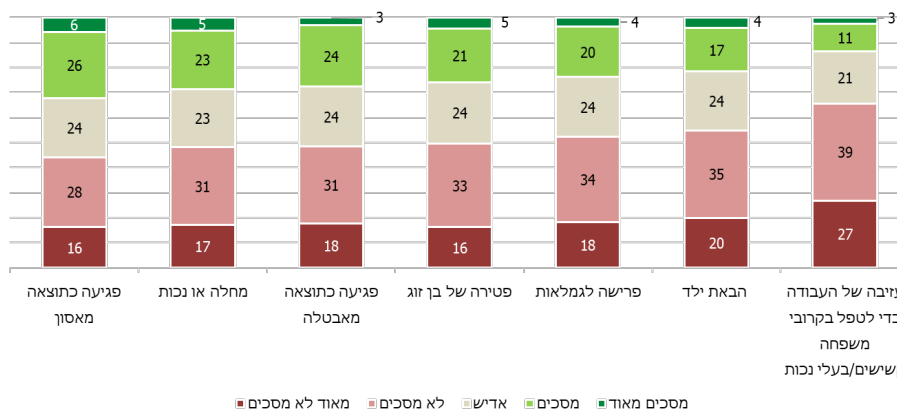
www.idi.org.il

לצורך טיפול בקרובי משפחה קשישים או בעלי נכות. במקרה זה, שני שליש (66%) מהציבור אינו סבור כי הממשלה תספק לו רשת ביטחון כלכלית הולמת, לעומת 14% בלבד שכן סומכים על הממשלה שתספק הכנסה הולמת (תרשים 2).

תרשים 2: "לדעתי, הממשלה מספקת/תספק למשק הבית שלי הבטחת הכנסה

הולמת במקרה של אובדן הכנסה כתוצאה מ...":

התפלגות מידת ההסכמה בתוך האוכלוסייה בישראל (%)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

בנוגע לאובדן הכנסה עקב הבאת ילד, למעלה ממחצית המשיבים (55%) אינם סבורים שהממשלה תספק הבטחת הכנסה הולמת, לעומת 21% בלבד הסומכים על הממשלה שתעשה זאת.

מעט יותר ממחצית המשיבים (52%) אינם מאמינים כי הממשלה תספק הבטחת הכנסה הולמת במקרה של פרישה לגמלאות, לעומת 24% שכן סומכים בהקשר זה על הממשלה.

מחצית מהציבור הישראלי (49%) אינו מאמין כי הממשלה תספק הבטחת הכנסה הולמת במקרה של פטירת בן זוג, כאשר מעט יותר מרבע מהמשיבים כן מאמינים בכך.

מחצית מהציבור הישראלי (49%) אינו מסכים עם הטענה שהממשלה תספק הבטחת הכנסה הולמת במקרה של אבטלה. לעומת זאת, 27% בלבד מהמשיבים סבורים כי תסופק הבטחת הכנסה הולמת במקרה זה (ורק 3% מסכימים מאוד עם טענה זו).

מנגד, דווקא במקרה של פגיעה כתוצאה מאסון, נרשמה רמת האמון הגבוהה ביותר: קרוב לשליש (32%) סומכים על הממשלה שתספק להם הבטחת הכנסה הולמת במקרה של אסון, לעומת 44% שאין להם אמון בממשלה בנושא זה. יש לציין שזהו הסעיף היחיד שבו רמת האמון בסיוע מצד הממשלה היה גבוה יותר בישראל לעומת ממוצע ה-OECD, לפיו שיעור המשיבים שמאמינים כי ממשלתם תספק להם הבטחת הכנסה הולמת במקרה של אסון עומד על 30% (כאשר ל-41% אין אמון בכך).

בהמשך, במענה לשאלה "האם אתה חושב שממשלה צריכה לעשות פחות, אותו דבר, או יותר כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלך?", הציבור הישראלי סבור שעל הממשלה לעשות משמעותית יותר כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלהם. גישה זו מאפיינת את עמדות הציבור בכל מדינות ה-OECD, אולם עמדה זו בולטת במיוחד בקרב הציבור הישראלי.

כפי שניתן לראות בתרשים 3, הציון הממוצע בישראל עומד על 4.3, לעומת ציון של 4.0 בממוצע ה-OECD, מתוך סולם ערכים של 1 ("על הממשלה לעשות הרבה פחות") עד 5

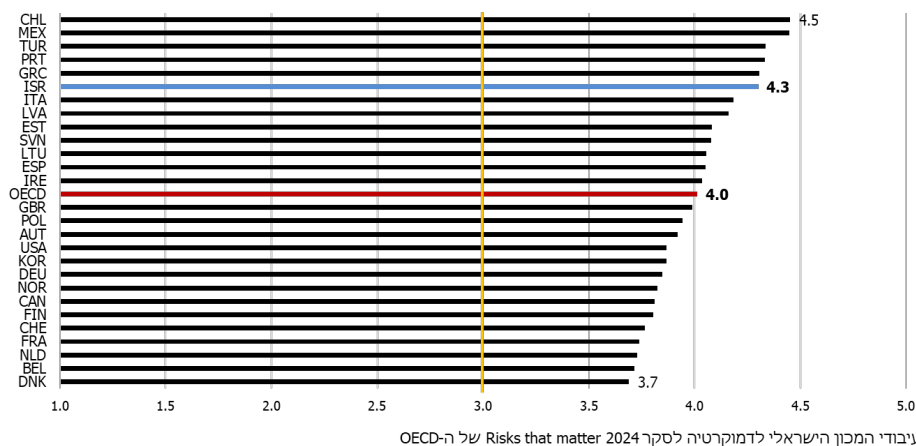
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

(ייעל הממשלה לעשות הרבה יותר), כאשר הציון הממוצע של ישראל הוא השישי בגובהו מבין כלל המדינות.

תרשים 3: האם אתה חושב שהממשלה צריכה לעשות פחות, אותו דבר, או יותר כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלך?

ממוצע התשובות של האוכלוסייה במדינות הסקר (1 - יש לעשות הרבה פחות, 5 - יש לעשות הרבה יותר)

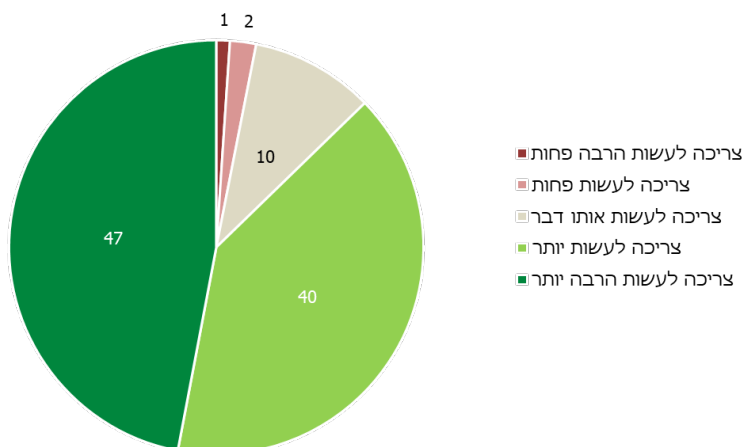

נוסף על כך, בחינה של התפלגות התשובות בתוך הציבור הישראלי בלבד מראה שרוב מוחץ של הציבור הישראלי (87%) סבור שהממשלה צריכה לעשות יותר כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלו (כאשר כמעט מחצית ענו שהממשלה צריכה לעשות הרבה יותר). מנגד, רק 3% סבורים שצריך לעשות פחות או הרבה פחות (תרשים 4).

תרשים 4: האם אתה חושב שהממשלה צריכה לעשות פחות, אותו דבר,

או יותר כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי שלך?

התפלגות מידת ההסכמה בתוך האוכלוסייה בישראל (%)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

התשובות שסיפק הציבור הישראלי מעידות על חוסר אמון בכך שהממשלה תיתן מענה על צרכים כלכליים וחברתיים בשעות מצוקה. יתרה מכך, הן אף מקבלות משנה תוקף לאור העובדה שגם ביחס ליתר המדינות חוסר האמון בתמיכה הממשלתית בולט. תשובות אלו של הציבור הישראלי לסקר שמבצע ארגון ה-OECD צריכות להדליק נורה אדומה אצל מקבלי ההחלטות בישראל.

כפועל יוצא מכך, עולה השאלה האם חוסר האמון הבולט בישראל ביחס למדינות אחרות בתחומים אלו מעוגן גם במציאות בשטח, או שהתוצאות מעידות על תחושת חוסר צדק כללית בלבד, או שמא ייתכן אף שהתשובות הושפעו ממצבי הקיצון שחלקים נכבדים מהציבור הישראלי חוו במהלך השנה שקדמה למועד ביצוע הסקר.

בניסיון לענות על שאלה זו, ולבחון האם תחושות הציבור כפי שעולות מהסקר מתיישבות עם המצב בפועל, התמקדנו בשני מדדים אובייקטיביים שמקורם בנתונים של ה-OECD – קצבת הכנסה מינימלית ושיעורי ההוצאות האזרחיות והחברתיות של המגזר הציבורי (הכולל את הממשלה, השלטון המקומי וגופים ציבוריים כגון הביטוח הלאומי) כאחוז מהתמ"ג. מתוך מדדים אלו עולה שהתמיכה הציבורית בישראל בשעת קושי כלכלי אכן נמוכה יותר מזו של ממוצע ה-OECD.

מנתונים של ה-OECD העדכניים ל-2023 עולה שבממוצע ה-OECD, רמת קצבת הבטחת ההכנסה המינימלית (שאינה תלויה בתשלומים קודמים, דוגמת הפרשות לפנסיה) למשפחה עם שני ילדים וללא גורם מפרנס או זכאות לדמי אבטלה עומדת על 38% מן ההכנסה הפנויה החציונית (ועל 36% לאדם יחיד ללא ילדים). מאחר שקו העוני היחסי ב-OECD עבור כל מדינה מוגדר להיות 50% מההכנסה החציונית של משק בית באותה מדינה (בדומה להגדרה בישראל), מתקבל שבממוצע, שיעור קצבת הבטחת הכנסה, הן עבור משפחה עם שני ילדים והן עבור אדם יחיד, נמוך ביותר מעשר נקודות האחוז. מדובר ברמת תמיכה שאינה מספקת תנאי מחייה בסיסיים. ואולם, שיעור היקף הקצבה בישראל מתוך ההכנסה החציונית במדינה אף נמוך מכך, עם קצבת הבטחת הכנסה מינימלית שמגיעה רק ל-28% אחוז מההכנסה החציונית (ול-21% בלבד לאדם יחיד ללא ילדים). שיעורי הכנסה אלו נמוכים ב-22 וב-29 נקודות האחוז מקו העוני הישראלי, עבור משפחה עם שני ילדים ועבור אדם יחיד ללא ילדים בהתאמה.²

זאת ועוד, מנתוני בנק ישראל עולה שבין השנים 2007-2024, שיעור ההוצאה האזרחית³ בישראל מתוך התמ"ג, נמוך באופן עקבי לא רק מהממוצע ב-OECD, אלא גם מהאחוזון ה-25 ב-OECD.⁴ כלומר, אחוז ההוצאה האזרחית בישראל מתוך התמ"ג נמצא ברבעון התחתון של מדינות ה-OECD. שיעור ההוצאה האזרחית מהתמ"ג מהווה מדד לרמת ההשקעה של המדינה בתשתיות ובשירותים האזרחיים, ומיקומה של ישראל בתחתית מדינות ה-OECD מעיד על השקעה נמוכה במיוחד.

יתרה מכך, כאשר בוחנים בפרט את הנתונים לגבי ההוצאה החברתית הציבורית⁵ כשיעור מתוך התמ"ג, ניתן לראות שבאופן עקבי, בעשור שבין 2014 ל-2023, שיעור זה היה נמוך ב-3-5 נקודות האחוז מזה של ממוצע ה-OECD (תרשים 5).⁶ פער זה שקול להבדל של כ-15% עד 25% בין שיעורי ההוצאה החברתית הציבורית מתוך התמ"ג של ישראל ושל ממוצע ב-OECD.

² OECD. (2023). [Income support, redistribution and work incentives](#).

³ כלל ההוצאה הציבורית לאחר הפחתה של הוצאות הביטחון והוצאות הריבית על החוב הציבורי.

⁴ בנק ישראל. (2025). [דין וחשבון 2024](#).

⁵ ההוצאה החברתית הציבורית היא למעשה חלק מתוך ההוצאה האזרחית שמתמקד רק בסעיפים חברתיים מובהקים, כגון דמי אבטלה, בריאות, תמיכה במשפחה ועוד. על פי הגדרת ה-OECD, הוצאה חברתית כוללת תשלומי מזומן, טובין ושירותים שווי כסף, וכן הטבות מס שמטרתן חברתית. הוצאה זו כוללת תמיכה למשקי בית בעלי הכנסה נמוכה, קשישים, אנשים עם מוגבלות, מובטלים, חולים או צעירים. כדי שתוכנית תיחשב "חברתית", עליה לכלול השתתפות חובה או צורה כלשהי של חלוקה מחדש בין משקי בית. [Social Spending](#).

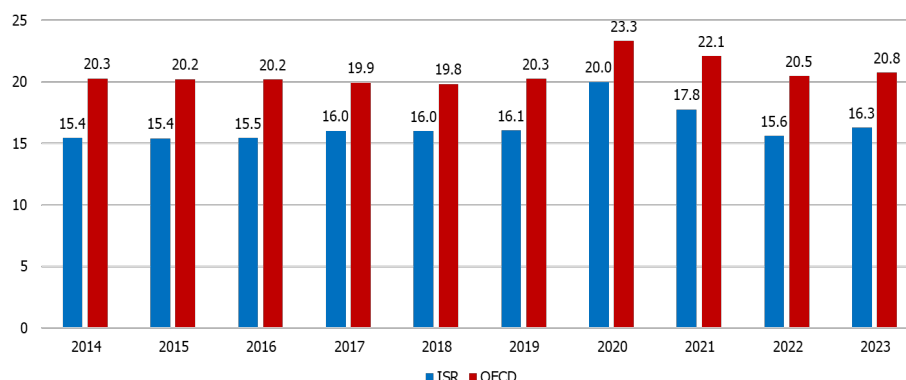
⁶ OECD. (2025). [OECD Data Explorer](#).

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 5: ההוצאה החברתית הציבורית בישראל כשיעור מתוך התמ"ג (%), בין השנים 2014-2023

מקור: OECD Data Explorer

עם זאת, יש להדגיש שיש צמצום פערים בין ישראל לממוצע ה-OECD כאשר מפחיתים מנתוני ההוצאה החברתית הציבורית את ההוצאות על בריאות ועל פנסיה, דבר שיוביל למדד מדויק יותר של רשת ביטחון כלכלית עבור מקרים של אובדן לא צפוי של הכנסה. לפי מדד זה, שיעור ההוצאה בישראל על רשת ביטחון זו מתוך התמ"ג היה נמוך בכ-15% בהשוואה לשיעור המקביל הממוצע ב-OECD ב-2010 (6.3%- ו-7.4% בהתאמה), אך ב-2019 שיעור זה בישראל כבר היה נמוך רק בכ-5% ביחס לשיעור המקביל הממוצע ב-OECD (6.4%- ו-6.8% בהתאמה).⁷

אם כן, נראה שלפי שני מדדים אלו, המגזר הציבורי בישראל אכן מספק פחות סיוע במקרים של מצוקה וצורך בסיוע כלכלי וחברתי לעומת הממוצע ב-OECD, ומשקיע פחות בתשתיות ובשירותים אזרחיים.

בשאלה נוספת בסקר, 58% מהציבור הישראלי העידו כי משפחתם שומרת בצד חיסכון בגובה הכנסה של שלושה חודשים לפחות לשעת חירום. במקביל לכך, רק 27% מהמשיבים ענו שהם לא שומרים בצד חיסכון לשעת חירום (כאשר 10% ענו "מאוד לא מסכים", תרשים 6).

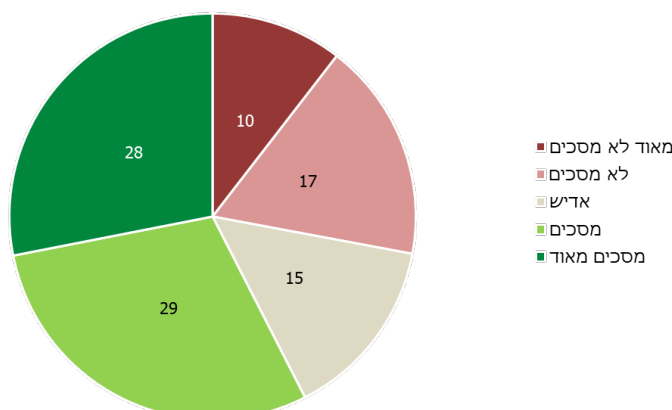
לא מן הנמנע שהשיעור הגבוה של חוסכים לשעת חירום נובע מרמת האמון הנמוכה בסיוע כלכלי מצד הממשלה בעת מצוקה.

⁷ הנתונים נלקחו מתוך OECD Data Explorer והחישוב נעשה על ידי הפחתה של מרכיבי ההוצאה Health ו-Old age מתוך ההוצאה החברתית הציבורית (Public Social Expenditure). הנתונים העדכניים ביותר ל-Health ו-Old age היו רק עד שנת 2021, אך הוחלט להתעלם מהשנים 2020-2021 מכיוון שמדובר בשנות הקורונה, ולכן ההוצאות בהן אנו עוסקים מנופחות ביחס לשנים שלפני.

תרשים 6: "משפחתי ואני שומרים בצד הכנסה של שלושה חודשים לפחות

כחסכון לשעת חירום."

התפלגות מידת ההסכמה בתוך האוכלוסייה בישראל (%)

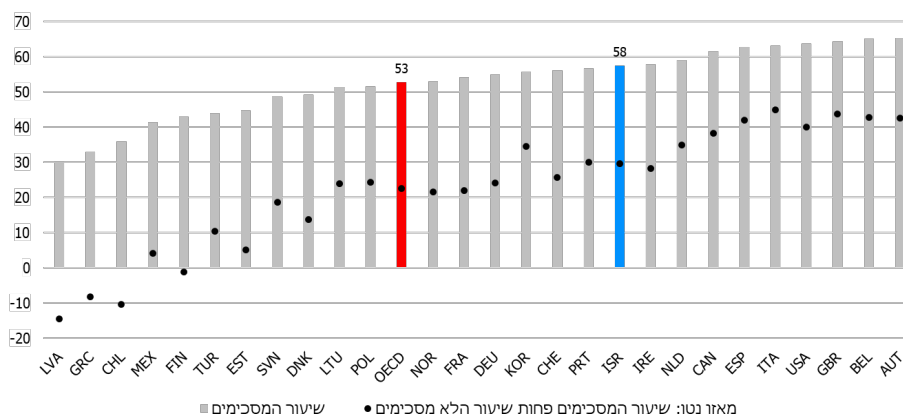
עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

זאת ועוד, שיעור המשיבים בישראל שמשפחתם שומרת בצד חיסכון לשעת חירום (58%) גבוה בהשוואה לממוצע ה-OECD, שעומד על 53% (תרשים 7).

תרשים 7: "משפחתי ואני שומרים בצד הכנסה של שלושה חודשים לפחות כחסכון

לשעת חירום."

שיעור המסכימים מתוך כלל האוכלוסייה (%)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

פרק 2: עמדת הציבור על מיסוי ועל חלוקה צודקת

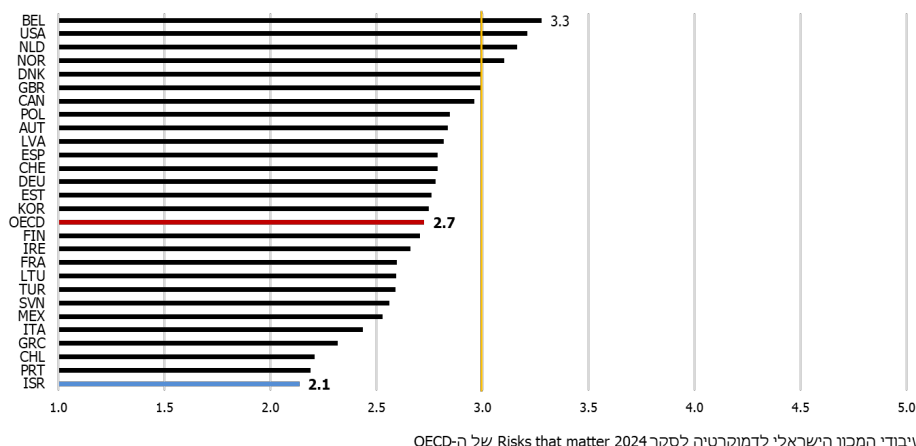
מהסקר עולה כי הציבור הישראלי מרגיש שאינו מקבל תמורה הוגנת עבור המיסים והתשלומים הסוציאליים שלו. ממצא זה בולט לשלילה בהשוואה לכל מדינות ה-OECD. כאשר נשאלו הנדגמים האם הם מרגישים שהם מקבלים חלק הוגן מההטבות הציבוריות (Public benefits), בהתחשב במיסים ובתשלומים לגופים הסוציאליים שהם משלמים או שילמו בעבר, הציון הממוצע בישראל נמוך ועומד על 2.1 מתוך טווח ערכים של 1 ("מאוד לא מסכים") עד 5 ("מסכים מאוד"). ציון זה נמוך משמעותית מממוצע ה-OECD, שעומד על 2.7, כאשר ישראל נמצאת בתחתית המדינות הנסקרות (תרשים 8).

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 8: "אני מרגיש שאני מקבל חלק הוגן של ההטבות הציבוריות, בהתחשב במיסים ובתשלומים לגופים הסוציאליים שאני משלם או ששילמתי בעבר"
מוצע התשובות של האוכלוסייה במדינות הסקר (1 - מאוד לא מסכים, 5 - מסכים מאוד)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

כאשר בוחנים את התפלגות התשובות בתוך הציבור הישראלי בלבד, עולה שרוב מוחץ של הציבור (69%) מאמין שהוא לא מקבל חלק הוגן של הטבות ציבוריות (כאשר 32% מסכימים מאוד עם קביעה זו). מנגד, 12% בלבד מהציבור הישראלי סבורים שהם מקבלים חלק הוגן של ההטבות הציבוריות בהתחשב במיסים שהם משלמים או שילמו בעבר. מדובר בשיעור נמוך ביותר בפני עצמו, נוסף על העובדה שישראל ניצבת במקום האחרון בשאלה זו מתוך כל המדינות הנסקרות.

אחד הגורמים המרכזיים שעשויים להסביר תוצאה זו מתגלה כאשר בוחנים את הפער בין תשלומי המס של מגורים שונים בתוך האוכלוסייה בישראל – למשל, תשלומי המס של הציבור החרדי לעומת אלה של הציבור היהודי שאינו חרדי. מהנתונים במחקר של גורדון מ-2025, עולה שבשנת 2023 הפרט החרדי הממוצע שילם 28% מהמיסים הישירים (מס הכנסה, ביטוח לאומי ומס בריאות) ששילם יהודי שאינו חרדי. התוצאה היא שהאוכלוסייה החרדית שילמה רק 4% מהמיסים הישירים ששילם המגזר היהודי, למרות היותה 14% מהאוכלוסייה היהודית העובדת. תוצאה זו נובעת משתי סיבות מרכזיות. ראשית, האוכלוסייה החרדית, הן הגברים והן הנשים, היא בעלת רמת הכנסה נמוכה יותר ביחס לאוכלוסייה היהודים שאינה חרדית. שנית, מכיוון שמספר הילדים במשפחה מקנה נקודות זיכוי ממס (כאשר המדיניות בישראל בנושא זה זוכה בפני עצמה לביקורת על כך שהלכה "רחוק מדי" ושהיא יוצרת עיוותים וחלוקה לא צודקת של הנטל הכלכלי)⁸, ומשום שמספר הילדים הממוצע במשפחה חרדית גבוה יותר, המפרנס החרדי הממוצע "נהנה" מרף הכנסה גבוה יותר ממנו הוא מתחיל לשלם מס הכנסה. כך, הנתונים מראים שעבור כמעט כל רמת הכנסה, יהודי שאינו חרדי משלם יותר מס הכנסה ממקבילו החרדי.⁹

תוצאות דומות למדי מתקבלות גם לאחר בחינה של רמות מס ההכנסה שמגיעות מן המגזר הערבי. בהתבסס על נתונים ממרכז המחקר והמידע של הכנסת, בעוד שמשקל האוכלוסייה ביישובים הערביים מגיע ל-14.8% מכלל האוכלוסייה, מס ההכנסה שמקורו באוכלוסייה זו מגיע ל-4.4% בלבד. כמו כן, האומדן לשיעור משלמי מס הכנסה באוכלוסייה הכללית עומד על 46.9% מתוך כלל השכירים והעצמאיים, ואילו

⁸ אבירם-ניצן, ד'. (2025). האם פרוגרסיביות מערכת המס בישראל הלכה רחוק מדי? המכון הישראלי לדמוקרטיה. [האם פרוגרסיביות מערכת המס בישראל הלכה רחוק מדי? | מחקר | דפנה אבירם-ניצן | המכון הישראלי לדמוקרטיה | אוקטובר 2025.](#)

⁹ גורדון, ג'. (2025). "אשר על המס": השתלבות חרדים ותשלומי מיסים. המכון הישראלי לדמוקרטיה.

שיעור השכירים והעצמאיים ביישובים ערביים שמשלמים מס הכנסה נמוך משמעותית ועומד על 25.7%. הסיבות לנתונים הללו הן ככל הנראה שיעור השתתפות נמוך בכוח העבודה הן בקרב גברים והן בקרב נשים ביחס לזה השורר באוכלוסייה הכללית, כמו גם העובדה שהשכר הממוצע והחציוני באוכלוסייה זו נמוך יחסית. סיבה נוספת לכך היא ששיעור גבוה יותר מהתושבים המתגוררים ביישובים הערביים זכאי להטבות מס לעומת השיעור בכלל האוכלוסייה.¹⁰

בהקשר זה רלוונטי לבחון גם את הממצאים שעולים ממחקרם של קרלנסקי ואח' מ-2024, "על המיסים ועל הנפלאות: התפלגות הכנסות והוצאות המדינה בקרב משקי הבית בישראל", שעוסק ביחס שבין תשלומי המיסים של משקי הבית בישראל לשווי ההעברות והשירותים (חינוך ציבורי, סבסוד חינוך אקדמי, בריאות ציבורית, רווחה, תחבורה ציבורית, דיור ציבורי, תרבות, ספורט, פנאי ודת) שהם מקבלים בתמורה. לפי מחקר זה, המתמקד בנתונים מהשנים 2016-2018, עולה כי ישנו פער משמעותי למדי בשווי הממוצע של ההעברות והשירותים נטו בין שלושה מגזרים שונים במדינה: יהודים לא-חרדים, חרדים וערבים. בעוד שמשק בית יהודי לא-חרדי משלם בממוצע כ-6,100 ש"ח בחודש יותר במיסים ממה שהוא מקבל מהמדינה בהעברות ושירותים, משק בית ערבי מקבל כ-1,000 ש"ח בחודש בממוצע, ומשק בית חרדי מקבל כ-4,100 ש"ח בחודש בממוצע. זאת ועוד, בהסתכלות פנימה על חלוקת הנטל בכל אחד מהמגזרים, מתקבל שכ-70% ממשקי הבית הלא-חרדים משלמים יותר ממה שהם מקבלים (כלומר, בעלי העברות נטו שליליות), ואילו מן הצד השני 60% ממשקי הבית הערביים ו-80% ממשקי הבית החרדיים הם בעלי העברות נטו חיוביות.¹¹

נראה שביכולתם של נתונים אלה להסביר חלק ניכר מתחושת אי-הצדק של רוב הציבור בישראל, או לכל הפחות לעגן במציאות את החוויה של רבים בחברה שהם לא מקבלים חלק הוגן מההטבות הציבוריות, בהתחשב ברמת המיסים והתשלומים לגופים הסוציאליים שהם משלמים.

עוד עולה מהסקר כי הציבור בישראל תומך פחות בהעלאת המיסים על העשירים כדי לתמוך בעניים (מה שמקובל לכנות כמדיניות מס פרוגרסיבית). כאשר נשאלו הישראלים האם הממשלה צריכה להעלות יותר את המס לעשירים כדי לתמוך בעניים, הציון הממוצע שהתקבל עמד על 3.4 מתוך סולם ערכים של 1 ("בהחלט לא") עד 5 ("בהחלט כן"). ציון זה נמוך מממוצע ה-OECD העומד על 3.7. כלומר, הציבור בישראל תומך בהעלאת המיסוי לעשירים, אך פחות בהשוואה לממוצע ב-OECD (תרשים 9).

כאשר בוחנים את התפלגות התשובות בתוך ישראל, עולה ששיעור המשיבים הישראלים שסבורים שעל הממשלה להעלות את המס לעשירים כדי לתמוך בעניים גבוה ממחצית (53%), ואילו 27% מתנגדים למהלך שכזה. בהשוואה, שיעור התמיכה הממוצע ב-OECD בהעלאת המס לעשירים עומד על 60%, לעומת שיעורי התנגדות של 18% בלבד.

¹⁰ אזנקוט, מ'. (2023). אומדן תשלומי מס הכנסה המשולמים ביישובים ערביים. מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

¹¹ קרלנסקי, א', שדה, ת', יוגב, ע', ושראל מ'. (2024). על המיסים ועל הנפלאות: התפלגות הכנסות והוצאות המדינה בקרב משקי בית בישראל. פורום קהלת.

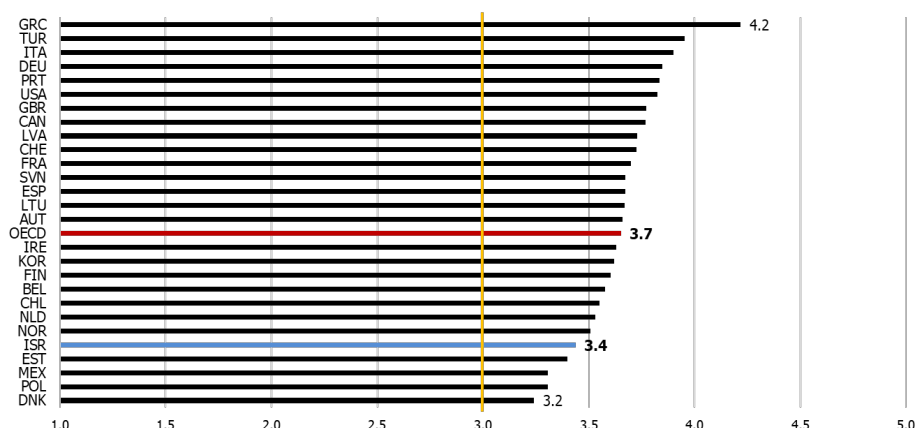
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 9: לדעתך, האם הממשלה צריכה להעלות יותר את המס לעשירים כדי

לתמוך בעניים?

ממוצע התשובות של האוכלוסייה במדינות הסקר (1 - בהחלט לא, 5 - בהחלט כן)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

כל זאת, למרות העובדה שרבים בציבור הישראלי השיבו לפני כן כי חלוקת ההטבות הציבוריות אינה צודקת ביחס למיסים ולתשלומים שהם משלמים.

היחס בין התשובות לשתי השאלות עלול לעורר תמיהה, שכן לעיתים קרובות חלוקה לא צודקת הנוגעת למיסוי ולחלוקת משאבים נוטה להתמקד באי-שוויון בהכנסות. טענה זו זוכה לאישוש מסוים, כאשר מבין עשר המדינות שנמצאו בתחתית בתשובה על השאלה שעסקה בקבלה של חלק הוגן מההטבות הציבוריות (שם כאמור ישראל ניצבה ראשונה מהסוף), רק ישראל ומקסיקו ניצבו מתחת לממוצע ה-OECD בתשובה לשאלה המתמקדת בצורך בהעלאת המס לעשירים כדי לתמוך בעניים. ואמנם, התוצאות שהתקבלו מחזקות את האפשרות שאכן תחושת חוסר ההוגנות קשורה לפערים בתשלומי מיסים ובקבלת הטבות בין מגזרים שונים בישראל, ולא בפערים שבין עשירים לעניים.

אינדיקציה נוספת למסקנה זו, היא העובדה שישראל מדורגת יחסית גבוה במדד ג'יני בהשוואה ליתר המדינות הנסקרות. מדד זה נועד למדוד אי-שוויון בהכנסות בתוך המדינה, ובמסגרתו ציון 0 מעיד על שוויון מוחלט בהכנסות של האוכלוסייה ו-1 מצביע על אי-שוויון מוחלט. כלומר, על אף העובדה שאי-שוויון בהכנסות בישראל גבוה ביחס לממוצע ב-OECD (עם ציונים של 0.379 ו-0.330 בהתאמה),¹² המשיבים הישראלים תמכו פחות ממרבית הציבורים של מדינות הסקר במיסוי פרוגרסיבי יותר שמטרתו לצמצם את הפערים שבין עשירים לעניים (תרשים 10). לשם השוואה, מתוך עשר המדינות (ובתוכן ישראל) שתושביהן הביעו את אי-שביעות הרצון הגבוה ביותר לגבי מידת ההוגנות של חלוקת ההטבות הציבוריות ביחס לתשלומי המיסים, שמונה מתוכן נמצאות מעל ממוצע ה-OECD במדד ג'יני (רק צרפת וסלובניה קיבלו ציון נמוך יותר מהממוצע). נתון זה מעיד על חלוקת הכנסות שוויונית פחות באותן מדינות. מדובר לכל הפחות באישוש נוסף לכך שבעוד שבמרבית המדינות אי-שוויון בהכנסות ובעושר הוא הרכיב המרכזי בתחושת חוסר הצדק בנוגע לאופן שבו מחולקות ההטבות הציבוריות ביחס לרמות המיסוי, בישראל זהו לא המצב.

¹² World Bank Group. (2025). [Gini index - OECD members](#).

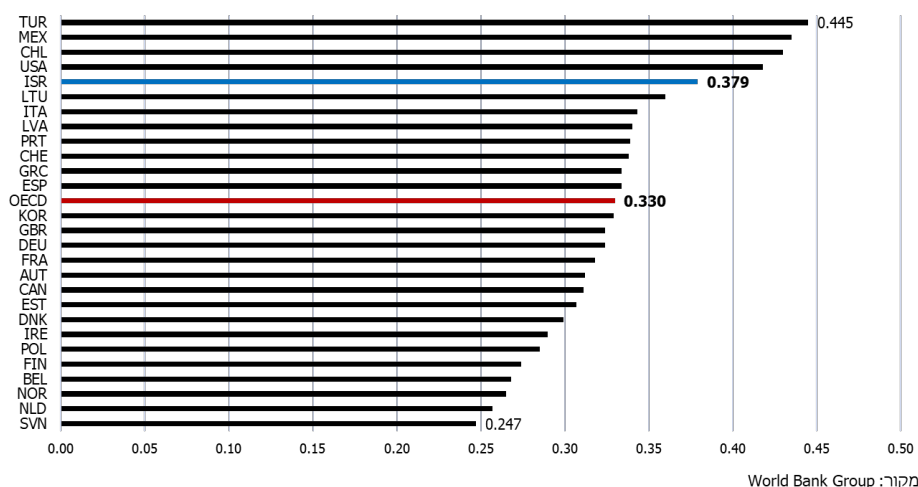
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 10: מדד ג'יני למדידת אי-שוויון בחלוקת ההכנסות במדינה, עדכני לשנים

2020-2023

טווח ערכים בין 0 (שוויון מוחלט בהכנסות) ל-1 (אי-שוויון מוחלט בהכנסות)

ממצא נוסף מהסקר מצביע על כך שהישראלים לא תומכים במס ירושה ומתנות שמתמקד באנשים העשירים ביותר. עבור השאלה "לדעתך, עד כמה הוגנים הם מיסי ירושה ומתנות שמתמקדים באנשים העשירים ביותר", הציון הממוצע בישראל עומד על 2.5 מתוך טווח ערכים של 1 ("מאוד לא הוגנים") עד 5 ("הוגנים מאוד"). ציון זה נמוך ביחס לממוצע ה-OECD, שעומד על 2.7.

למרות העובדה שברובן המוחלט של המדינות קיימת התנגדות למיסי ירושה שמתמקדים באנשים העשירים ביותר, ישראל בולטת במיקומה בתחתית הרשימה ומביעה את ההתנגדות השלישית הנחרצת ביותר למיסים אלו (תרשים 11).

יתרה מכך, כאשר מתמקדים בהתפלגות התשובות בתוך הציבור הישראלי, עולה שאחוזי התמיכה בצעד מעין זה (24%) נמוכים בהשוואה לשיעור המתנגדים לכך, שעולה על מחצית (55%). נתונים אלה מעלים עדות נוספת לכך שלפחות חלק נכבד מתחושת החלוקה הלא צודקת בקרב הציבור הישראלי לא נובע מהפערים שבין עשירים לעניים.

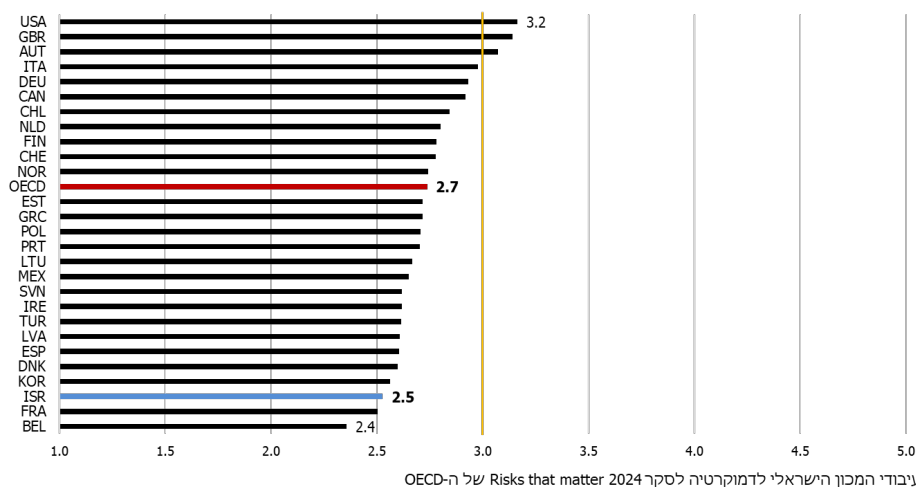
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 11: לדעתך, עד כמה הוגנים הם מיסי ירושה ומתנות שמתמקדים באנשים

העשירים ביותר?

ממוצע התשובות של האוכלוסייה במדינות הסקר (1 - מאוד לא הוגנים, 5 - הוגנים מאוד)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

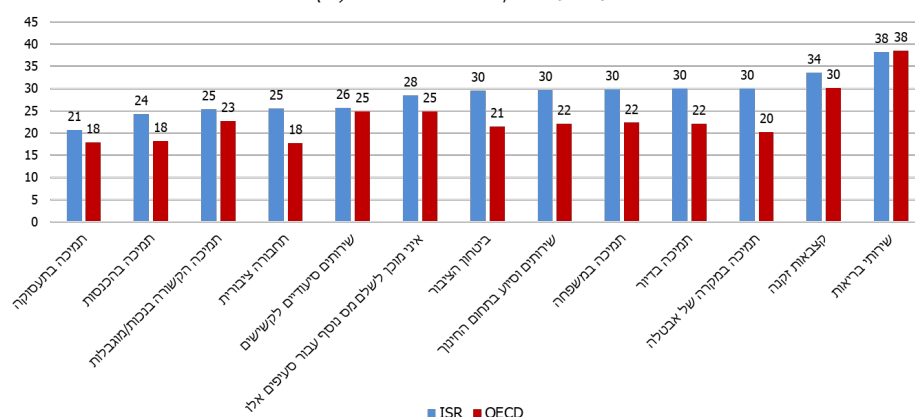
בשאלה העוסקת במוכנות המשיבים לשלם 2% מס נוסף מהכנסתם עבור רשימה של מטרות ושירותים, נראה שכמעט בכל התחומים ישנה **מוכנות גבוהה יותר של הציבור הישראלי לשלם מיסים נוספים**, בהשוואה לממוצע ה-OECD (תרשים 12).

הציבור הישראלי מציג את המוכנות הגבוהה ביותר לשלם מס נוסף אם ההכנסות ממנו יגיעו לשירותי הבריאות (38%), בדומה לממוצע ה-OECD, ולאחר מכן לקצבאות זקנה (34% בישראל לעומת 30% בממוצע ה-OECD, תרשים 12).

מעבר לכך, עבור מספר רב של מטרות נראית מוכנות גבוהה יותר בציבור הישראלי (בפער של 8-10 נקודות האחוז) לשלם 2% מס נוספים, לעומת ממוצע ה-OECD: תמיכה במקרה של אבטלה, ביטחון הציבור, תמיכה בדיור, תמיכה במשפחה, ושירותים ותמיכה חינוכיים (תרשים 12).

תרשים 12: האם תהיה מוכן לשלם 2% מס נוספים מהכנסתך כדי ליהנות מ...:

שיעור העונים "כן" מכלל האוכלוסייה (%)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

מעניינת במיוחד העובדה שלמרות התחושה של רבים מהמשיבים הישראלים שהם אינם מקבלים חלק הוגן מההטבות הציבוריות ביחס לתשלומי המיסים שלהם, אנו רואים נכונות גבוהה יותר של ישראלים ביחס לממוצע ה-OECD לשלם מס נוסף עבור מגוון רחב של מטרות.

לאור זאת, ראוי לבחון נתונים הנוגעים לנטל המס בפועל בישראל, ודרך אחת לעשות זאת היא להסתכל על נטל המס על עבודה. כאשר בוחנים את נטל המס בפועל על עובד בישראל, הכולל את מס ההכנסה ואת הפרשות השונות של העובד, מתקבל שנטל זה בישראל נמוך ביחס לממוצע ב-OECD, כפי שעולה מדו"ח של ה-OECD מ-2024. כך למשל, למפרנס יחיד ללא ילדים שמרוויח 67% מן השכר הממוצע במשק, נטל זה מגיע ל-13.2% מהשכר הברוטו שלו, לעומת 20.5% בממוצע ה-OECD. בדומה לכך, למפרנס יחיד עם שני ילדים שמרוויח 67% מהשכר הממוצע במשק נטל המס מגיע ל-6.2%, לעומת 15.5% ב-OECD. עם זאת, פער זה נוטה להצטמצם ככל שעולים ברמות השכר, והוא נעלם כמעט לחלוטין ברמת שכר של 167% מהשכר הממוצע במשק.¹³ יש לציין שהמס על ההכנסות הגבוהות ביותר בישראל הוא גבוה יחסית. כך לדוגמה, מדרגת המס הגבוהה ביותר בישראל היא 50%, בעוד שממוצע ה-OECD למדרגה זו עומד על 42.5%.¹⁴

גם מנתוני בנק ישראל מתקבלים ממצאים דומים, ובדו"ח של בנק ישראל לשנת 2024 עולה שגביית המיסים הישירים בישראל כאחוז מהתוצר נמוכה בהשוואה למדינות ב-OECD, ושבועד שנטל המס הישיר¹⁵ בישראל נמוך עבור עשירונים 1-8 (ובפרט עבור עשירונים 5-8), נטל המס הישיר בעשירון ה-10 גבוה בהשוואה בינלאומית.¹⁶

כלומר, נראה שנטל המיסים וההפרשות המוטלים על הכנסה נמוכים יחסית בישראל ביחס לממוצע ה-OECD, בפרט כאשר בוחנים את ההכנסות הממוצעות ומטה, למעט בהכנסות הגבוהות ביותר, שם מס ההכנסה גבוה יותר מהממוצע ב-OECD.

נתונים אלה עשויים ללמד אותנו שתחושת חוסר ההוגנות שמרגישים רבים לא נוגעת בהכרח לכמות המיסים שהם משלמים, אלא למחסור בשירותים שניתנים להם בתמורה או לתחושה שתשלומי המיסים מועברים לקבוצות אינטרס מצומצמות, בעלות השפעה חזקה על תקציב המדינה, על חשבון יתר משלמי המיסים. הווה אומר, רבים בציבור הישראליים מוכנים לשלם מיסים נוספים אם הם יידעו שהם מקבלים יותר שירותים ציבוריים תמורתם, וזאת משום שכיום בעיני רבים תשלומי המיסים שלהם כלל לא מביאים להם תמורה בדמות שירותים ציבוריים.

במסקנה זו תומכים ממצאים דומים למדי שעולים בעקביות גם בסקרים כלכליים של המכון הישראלי לדמוקרטיה. כך לדוגמה, בסקר מדצמבר 2023 נמצא שרוב מוחלט של הישראלים מעוניינים בהגדלת השירותים האזרחיים שהמדינה מעניקה לאזרחים (81%), וש-31% מוכנים לשלם יותר מיסים בשביל שירותים אלו. לא זו אף זו, גם בקרב אלו שחושבים שיש להגדיל את השירותים הציבוריים אך אינם מוכנים לשלם יותר מיסים כדי לממן אותם (המהווים מחצית מהמשיבים), שתי הסיבות המרכזיות הן שהם לא מאמינים שהעלאת המיסים תופנה ליותר שירותים אזרחיים (47%), ושהם סבורים ש"השירותים שיוגדלו יופנו בעיקר לאוכלוסיות מיוחדות שאני או בני משפחתי אינם נמנים עליהן" (20%).¹⁷ מדובר בכ-33% מכלל הנשאלים. המשמעות היא שיותר מ-60% מהנשאלים כן היו מוכנים לשקול לשלם יותר מיסים עבור הגדלת השירותים, בתנאי שהשירותים הללו באמת היו ניתנים גם להם ולבני משפחתם.

¹³ OECD. (2025). [Taxing Wages 2025: Decomposition of Personal Income Taxes and the Role of Tax Reliefs](#).

¹⁴ OECD. (2024). [OECD Countries: 2022 Income Tax Rates](#).

¹⁵ נטל המס הישיר מוגדר ב"דוח בנק ישראל 2024" כסך המיסים הישירים (מסי הכנסה, דמי ביטוח לאומי ותשלומים דומים, ומיסים ישירים נוספים כמסי קניין למיניהם) חלקי ההכנסה הכלכלית (ההכנסה מהון ומעבודה ועוד ההכנסות מהעברות פרטיות).

¹⁶ בנק ישראל. (2025). [דוח בנק ישראל 2024](#).

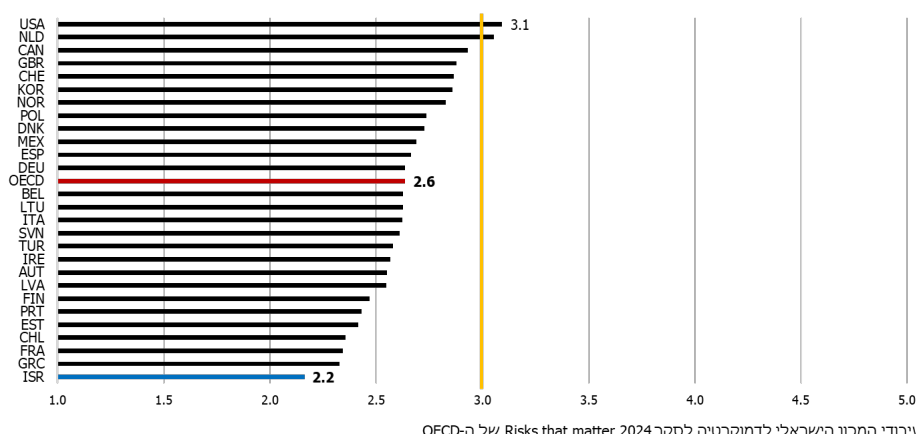
¹⁷ פלוג, ק., אבירם-ניצן, ד., קנת פורטל, ר. (2024). [סקר עמדות הציבור בנושאים כלכליים](#). המכון הישראלי לדמוקרטיה.

ואכן, כשנשאלו בסקר Risks That Matter עד כמה הם מסכימים עם האמרה "אני מרגיש שהממשלה לוקחת בחשבון את עמדותיהם של אנשים כמוני בעת תכנון או שינוי של הטבות ושירותים ציבוריים", עם אפשרות בחירה בטווח ערכים של 1 ("מאוד לא מסכים") עד 5 ("מסכים מאוד"), המשיבים הישראלים הביעו חוסר הסכמה ניכר וניצבו במקום האחרון עם ממוצע של 2.2 (כאשר ממוצע ה-OECD עומד על 2.6, תרשים 13).

תרשים 13: "אני מרגיש שהממשלה לוקחת בחשבון את עמדותיהם של אנשים כמוני

בעת תכנון או שינוי של הטבות ושירותים ציבוריים"

ממוצע התשובות של האוכלוסייה במדינות הסקר (1 - מאוד לא מסכים, 5 - מסכים מאוד)

לבסוף, מתוך הסקר מתקבלים ממצאים העוסקים ברמת שביעות הרצון של המשיבים הישראלים מהשירותים הציבוריים במדינה, לאחר שהתבקשו לציין עד כמה הם מסכימים עם המשפט "אני חושב שלמשק ביתי ולי יש נגישות לשירותים ציבוריים איכותיים במחיר בר השגה בעת הצורך" עבור מגוון רחב של תחומים. השוואה בין התחומים מראה ששירותי בריאות ותחבורה ציבורית זוכים להסכמה הרחבה ביותר (52%-44% בהתאמה). עם זאת, חשוב לציין שהסקר התבצע לפני הפעימה השנייה של רפורמת "צדק תחבורתי" של משרד התחבורה (שהתרחשה ב-25 באפריל 2025), במסגרתה התייקר התעריף של נסיעה בודדת באוטובוס ב-33%. בשני תחומים אלה בלבד, נוסף על נושא התמיכה הקשורה לנכות או מוגבלות, שיעור המסכימים גבר על שיעור הלא מסכימים (תרשים 14).

לעומת זאת, **ביתר התחומים** – שירותים וסיוע בתחום החינוך, תמיכה במשפחה, תמיכה בתעסוקה, ביטחון הציבור, שירותים סיעודיים לקשישים, ותמיכה בדיוור – **מאזן הנטו של שיעור המסכימים הוא שלילי**, כאשר שיעור המשיבים שטענו שהם אינם נגישים לשירותים איכותיים במחיר בר השגה בתחום התמיכה הדיוור מגיע ל-55% (תרשים 14).

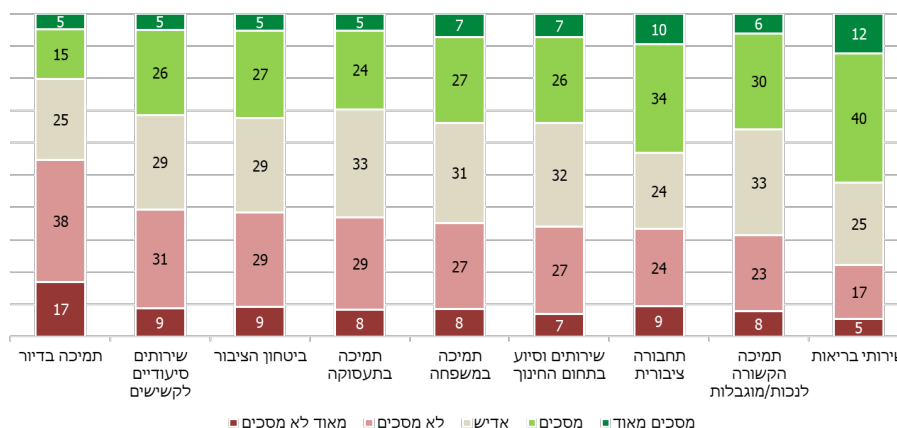
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 14: "אני חושב שלמשק ביתי ולי יש/תהיה נגישות לשירותים ציבוריים

איכותיים במחיר בר השגה בעת הצורך בתחום ה...":

התפלגות מידת ההסכמה בתוך האוכלוסייה בישראל (%)

עיבודי המכון הישראלי לדמוקרטיה לסקר Risks that matter 2024 של ה-OECD

מסקנות

מחיבור ממצאי הסקר שבשני הפרקים במסמך, מתקבלת תמונה עגומה למדי, במסגרתה הציבור בישראל לא נותן אמון בממשלה ובשירותים שהיא תספק כדי להבטיח את הביטחון הכלכלי והחברתי של אזרחיה, כאשר תמונה זו מעוגנת במציאות. לא זאת בלבד שההוצאות הציבוריות על מטרות אזרחיות וחברתיות נמוכות יחסית ל-OECD, ושרשת הביטחון הכלכלית במקרה של אובדן הכנסה רעועה יותר, אלא גם שחלוקת ההטבות והשירותים הציבוריים אינה מתחלקת באופן שוויוני בין מגזרים שונים במדינה.

ואולם, מתוך ממצאי הסקר מגיע הפתרון: שימוש הממשלה במיסוי ובתשלומי האזרחים לגופים הסוציאליים כדי לספק לאזרחים שירותים ציבוריים ורשת ביטחון כלכלית וחברתית באופן הוגן ומכליל. זאת, בניגוד למצב הקיים, שבו שני מגזרים, החרדי והערבי, "נהנים" יותר מהאופן שבו מחולקות ההטבות הציבוריות (והמגזר החרדי משמעותית יותר), כל מגזר מסיבותיו שלו. על כיוון זה מעיד הממצא לפיו חלק ניכר מהציבור בישראל מוכן לשלם יותר מס, אם ההכנסות מהמס יגיעו חזרה אל כלל הציבור דרך שירותים שונים.

בהקשר זה, מהסקר עולה ששירותי הבריאות וקצבאות הזקנה הם שני השירותים עבורם הציבור הישראלי מביע את הנכונות הגבוהה ביותר לשלם מס נוסף (בתנאי שגם ייהנו מהם), ואילו שירותי תמיכה בדיוור איכותיים ובמחיר בר השגה נתפסים כהכי פחות נגישים. נוסף על כך, למעט במקרה של שירותי בריאות, תחבורה ציבורית ותמיכה הקשורה בנכות או מוגבלות, בנוגע ליתר השירותים (כגון תמיכה במשפחה ושירותים סיעודיים לקשישים) קיים שיעור גדול יותר של ישראלים שמאמנים שהם אינם נגישים לשירותים איכותיים במחיר בר השגה במגוון התחומים הללו, בהשוואה לשיעור הישראליים שכן סבורים כך.

אחד מתפקידיו החשובים ביותר של המגזר הציבורי הוא לספק לאזרחים ולתושבים במדינה תשתיות ושירותים במטרה להבטיח להם רווחה, ביטחון כלכלי וחברתי ואיכות חיים נאותה. הכלי המרכזי שעומד לרשותו בבואו להתמודד עם משימה זו הוא תשלומי המיסים שבסמכותו לגבות. לפיכך, ההחלטות הנוגעות לרמת המס הנגבית, לאופן שבו מתחלק נטל המיסים בתוך האוכלוסייה, ולדרך שבה מושקעות ההכנסות מהמיסים בתשתיות ובשירותים האזרחיים, הן מהמרכזיות שמגיעות לפתחו של המגזר הציבורי בכלל, ואל הממשלה בפרט, מתוקף היותה הגורם הביצועי החשוב במדינה.

ואולם, מתוך נתוני סקר Risks That Matter של ה-OECD העדכניים ל-2024, מתגבשת תמונת מצב מדאיגה: הציבור הישראלי לא מאמין שהממשלה תספק לו רשת ביטחון כלכלית וחברתית, והוא תופס את החלוקה של השירותים הציבוריים כבלתי צודקת. כשלעצמו, ממצא זה מהווה אינדיקציה לחוסר האמון של הציבור הישראלי ברשות המבצעת, אשר מתווספת לאוסף של ראיות מסקרים דומים שהתבצעו בשנים האחרונות.¹⁸ אך לא זו בלבד שסקר ה-OECD מצביע על המשך המגמה של אמון נמוך בממשלה, אלא הוא מעמיד על גביה נדבך בעייתי נוסף: תפיסות הציבור הישראלי בולטות לרעה גם ביחס למדינות אחרות שנכללו בסקר.

¹⁸ הרמן, ת', יוחנני, ל', קפלן, י', אורלי ספוז'ניקוב, א'. (2024). [מדד הדמוקרטיה הישראלית 2024](#). המכון הישראלי לדמוקרטיה.

המכון לחירות ואחריות. (2025). [דו"ח אמון הציבור דצמבר 2025](#). סקרי המכון לחירות ואחריות, אוניברסיטת רייכמן.

דיטש, מ', שפרן גיטלמן, ע', גיטלין, א', שני, ג'. (2025). [ממצאי סקר הביטחון הלאומי: נובמבר 2025](#). המכון למחקרי ביטחון לאומי.